

Науковий напрям: Публічне управління в умовах реформування
адміністративно-територіального устрою України

Сердюк О. І.,

професор кафедри публічного управління
та адміністрування, к. е. н., доцент,
Полтавська державна аграрна академія

Рівна І. О.

здобувач СВО Магістр
Полтавської державної аграрної академії
м. Полтава, Україна

РІВЕНЬ ПРОЗОРОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Прозорість органів місцевого самоврядування є стратегічним пріоритетом та принципами державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні.

Прозорість органів місцевого самоврядування – ступінь обізнаності, поінформованість громадян, їхніх об'єднань про наміри, рішення та дії органу місцевої влади; зрозумілість широкій громадськості обумовленості, змісту і сенсу політичних дій та рішень органів місцевого самоврядування, а також своїх прав і свобод.

Результати досліджень українського представництва міжнародної антикорупційної мережі Transparency International Ukraine в рамках проекту «Розбудова прозорості в містах України», що втілюється за підтримки Фонду Демократії ООН дозволяють здійснити аналіз прозорості місцевої влади. Мета проекту – подолання корупції в місцевих органах самоврядування та дотримання найкращих практик в прозорості та підзвітності.

Рейтинг прозорості муніципалітетів, укладений Transparency International Ukraine разом з Інститутом Політичної Освіти (<http://publicityindex.org/>), оцінює

прозорість, кількість проактивно наданої інформації громадянам, якість превентивних заходів з боротьби з корупцією та відкритість по відношенню до громадян, які потребують інформації. Міста України охарактеризовані за 91 показником, які охоплюють 13 сфер. Кожна з них має різну вагу в рейтингу. Максимальна оцінка – 100 балів. Індикаторами дослідження визначено: інформація про роботу органів місцевої влади; доступ та участь; закупівлі; житлова політика; бюджетування та контракти; гранти, виділення фінансів; соціальні послуги; кадрові питання; професійна етика та конфлікт інтересів; землекористування та будівельна політика; комунальні підприємства; комунальне майно; освіта.

У десятку найпрозоріших міст країни у 2017 р. увійшли Львів, Кропивницький, Івано-Франківськ, Миколаїв, Київ, Червоноград, Ніжин, Кременчук, Вінниця, Дрогобич. Найменш прозорими є Коломия, Лисичанськ, Слов'янськ, Стрий, Боярка, Лубни, Лиман, Дунаївці, Мирноград, Новомосковськ [1]. У 2018 р. найпрозорішими стали міста Дрогобич (з 46,2 абсолютних бали до 85,2, далі так само), Маріуполь (із 28,05 до 76,35), Вінниця (із 49 до 70,29), Покров (з 18,3 до 67,95), Дніпро (з 25,5 до 66,6), Львів (з 59,7 до 65,7), Житомир (з 42,78 до 63,85), Бахмут (з 27,26 до 62,23), Кропивницький (з 55,96 до 61,5), Тернопіль (з 33,51 до 60,7). Позиції лідерів у рейтингу втратили Івано-Франківськ, Миколаїв, Київ, Червоноград, Ніжин, Кременчук, Вінниця. Найімовірніше, це пов'язано з відсутністю політичної волі міських голів щодо впровадження інструментів публічності та прозорості влади, з підвищенням активності інших міст країни щодо виконання рекомендацій за результатами оцінювання попереднього року, а також використанням рекомендацій *Transparent cities Ukraine*. Найменш прозорими у 2018 р. були такі міста: Нововолинськ, Лозова, Самбір, Первомайськ, Ізмаїл, Коломия, Лубни, Світловодськ, Подільськ, Стрий (від 26,93 до 17,7 абсолютних балів) [2].

Загальний рівень прозорості у розрізі 100 міст підвищився від 30 % у 2017 р. до 41 % у 2018 р. При цьому, 27 міст України отримали понад 50 балів зі 100 у 2018 р., у порівнянні з 6 містами у 2017 р. В розрізі індикаторів

найкращі показники у міст за такими критеріями, як доступ та участь громадян у самоврядуванні, інформація про роботу органів місцевої влади, а також бюджетування та контракти. Найбільш закриті для людей сфери міського життя пов'язані з житлом, роботою комунальних підприємств та соціальних установ [3].

Значні результати у 2018 р. у міста Дрогобич. Завдяки наполегливій роботі міського голови місту вдалося покращити власні показники прозорості на 34 бали та піднятися з 10 на 2 сходинку рейтингу прозорості та отримати 80,3 бали зі 100 можливих, а також здобути максимум балів у трьох сферах відповідальності міської влади: закупівлі: від 3,5 балів до 7 (максимум 7 балів); гранти, виділення фінансів: від 3,5 балів до 8 (максимум 8 балів); соціальні послуги: від 1 балів до 4 (максимум 4 балів).

Абсолютний рейтинг та показники прозорості міст Полтавської області в 2017-2018 рр. залишаються сталими. Проте, у 2018 р. отримано значно нижчі місця в рейтингу (Кременчук – 17 проти 8, Горішні Плавні – 58 проти 21, Миргород – 67 проти 44, Полтава – 81 проти 70, Світловодськ – 98, Лубни – 97 проти 96), що пов'язано з розширенням вибірки та зростанням показників інших учасників дослідження. Збільшення кількості об'єктів розширює діапазон дослідження, проте несталість вибірки ускладнює порівняння позицій муніципалітетів у рейтингу прозорості. За результатами дослідження вищезгаданих населених пунктів Полтавської області найбільш прозорою є інформація в сферах: робота органів місцевої влади, доступ та участь, бюджетування та контракти, професійна етика та конфлікт інтересів, землекористування та будівельна політика.

Transparency International Ukraine комплексно підходить до розробки та впровадження змін: надає рекомендації щодо збільшення підзвітності та поширення кращих практик для представників місцевої влади; пропонує готові рішення для органів місцевої влади щодо підвищення рівня прозорості та підзвітності, забезпечує підтримку міст у процесі змін; навчає активістів інструментам забезпечення прозорості та контролю діяльності місцевої влади;

проводить неформальне навчання з тем прозорості та підзвітності для органів місцевого самоврядування, активістів та представників бізнесу. Використати запропоновані можливості розвитку механізмів громадського контролю влади органи місцевого самоврядування можуть долучившись до програми Transparency International Ukraine. Також, важливою умовою успіху в підвищенні рівня прозорості та підзвітності є корегування кадрової політики в напрямку підвищення кваліфікації посадових осіб, які організують роботу із забезпечення доступу до публічної інформації, відповідальних за наповнюваність і роботу веб-сайтів і т. ін.

Література:

1. Рейтинг 2017 [Електронний ресурс] // Рейтинг прозорості Міст. Прозорі міста. – Режим доступу : <https://transparentcities.in.ua/rating/?rating-year=current>.
2. Рейтинг прозорості 100 міст [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://transparentcities.in.ua/ranking2018-interactive/?fbclid=IwAR1jN8BhLoMLsXm-BMKnug7Og3dcMhUL79cThu45uUogXzxOCFEv0PbK8Gg>.
3. Найпрозоріші міста України // Transparency-international Ukraine – ще не найчесніші. – Режим доступу : <https://ti-ukraine.org/news/rejtyng-transparency-international-najprozorishi-mista-ukrayiny-shhe-ne-najchesnishi/>.